

Vzdálenost zimní potulky jako ukazatel změn klimatu - analýza evropských populací kachny divoké *Anas platyrhynchos*

O jiných než migračních pohybech zvířat máme jen malé povědomí navzdory tomu, že tyto přesuny mohou být klíčové k jejich přežití, nastanou-li nepříznivé podmínky. Analýza zimních potulek kachny divoké (*Anas platyrhynchos*) tzv. březňačky, ukázala, že ve srovnání s ostatními druhy vodních ptáků se kachny potulují méně. V zimě se přesouvají jižním či jihozápadním směrem a vzdálenost potulky roste s klesající teplotou. Data za posledních 50 let ukazují, že obecně vzdálenost potulek klesá. To může souviset s klesající pravděpodobností zpětného odchyty okroužkovaných jedinců a (nebo) mírnějším charakterem zimních měsíců za poslední dekády. Jelikož pravděpodobnost zpětného odchyty klesá s rostoucí vzdáleností potulky jedince, autoři usuzují, že menší vzdálenosti současných potulek jsou důkazem dlouhodobé změny klimatu.

Využitelné výstupy:

- během zimních potulek hledají zvířata místa s lepšími klimatickými podmínkami a potravními zdroji
  - vzdálenost potulek vodních ptáků ovlivňuje řada faktorů - teplota, lokální charakter prostředí, pohlaví a věk jedince
  - názory na mezipohlavní rozdíly se různí - předpokládá se, že samci díky své vyšší hmotnosti ustojí nižší teploty, zároveň zimují ve vyšších zeměpisných šířkách než samice
    - u kachen divokých nebyly zjištěny mezipohlavní rozdíly v charakteru potulek
- kachny divoké se vyskytují běžně napříč Evropou na rozmanitých typech vodních těles až po úroveň 2000 m n. n.; jsou omnivorní, a proto reagují na nízké teploty a zamrznutí hladiny, ne na vyčerpání potravních zdrojů
  - analýza potvrdila, že vzdálenost zimní potulky březňaček rostla s "krutostí" zimy
  - většina březňaček se potuluje jižním až jihozápadním směrem
  - mladší jedinci překonali během zimních měsíců delší vzdálenosti než dospělci
    - autoři spekulují, že to může být ovlivněno přítomností dospělců, kteří si už během zimy začínají zabírat stanoviště pro zahnízdění
- kroužkovací data za posledních 50 let ukazují, že vzdálenosti potulek obecně klesají
  - jedním vysvětlením může být, že klesla pravděpodobnost zpětného odchyty
    - ta ovšem klesá s rostoucí vzdáleností, po které ze dané zvíře přesouvá
    - jiní autoři spekulují, že může jít o následek menšího zájmu lovců a následného ohlášení uloveného kusu
  - pravděpodobnější variantou je, že jde o následek současného mírného charakteru zimních období a poklesu frekvence výskytu chladných dní
    - s rostoucími zimními teplotami také klesá tendence březňaček k potulce
- analýza poukázala na fakt, že březňačky jsou schopné překonat velké vzdálenosti za relativně krátkou dobu
  - byl zaznamenán jedinec, který za 8 dní urazil 1400 km
- na výzkum potulek ptačího ptačtva by se měla zaměřit větší pozornost kvůli roli ptáků coby potenciálních vektorů nemocí
  - autoři spojují vznik epidemických center chřipky H5N1 s výskytem mrazivých dní, které nastartovaly ptačí potulky

Zdroj: Sauter A., Korner-Nievergelt F., Jenni L. (2010): Evidence of climate change effects on within-winter movements of European Mallards *Anas platyrhynchos*. *Ibis* 152: 600-609

Zadal: Zuzana Blažková

URL zdroje: <http://forumochranyprirody.cz/vzdalenost-zimni-potulky-jako-ukazatel-zmen-klimatu-analyza-evropskych-populaci-kachny-divoke-anas-p>